

Suomen Tekstiili & Muodin kanta Krääsäätalous kuriin -aloitteeseen

Suomen Tekstiili & Muoti (STJM) pitää *Krääsäätalous kuriin* -aloitetta tärkeänä ja tukee sen tavoitetta rajoittaa ultrapikamuodin ja halpatuotteiden epäreilua asemaa Suomessa. Näkemyksemme mukaan EU-tason toimien rinnalla tarvitaan myös kansallisia ratkaisuja, jotta haittoihin voidaan puuttua tehokkaasti ja viipymättä.

Viime vuosikymmeninä pikamuotibrändit ovat vakiinnuttaneet asemansa globaalilla markkinalla. 2010-luvulta alkaen ultrapikamuotitoimijat ovat vallanneet aggressiivisesti markkinaosuutta, mikä on johtanut vaatteiden arvostuksen laskuun, kestävämpään kulutukseen sekä vakaviin sosiaalisen vastuun ja ympäristökuormituksen ongelmiin. Samalla vastuullisen ja kannattavan liiketoiminnan edellytykset etenkin tekstiili- ja muotialan yrityksissä ovat heikentyneet, ja alalla onkin nähty lukuisia lomautuksia, irtisanomisia, yrityssaneerauksia ja konkurssseja.

Suomalainen tekstiili- ja muotiala on määrätietoisesti edistänyt kestävämpää liiketoimintaa, mutta ulkomaisten pikamuotibrändien kasvava markkinaosuus asettaa alalle merkittäviä haasteita. Ulkomaisten brändien osuus suomalaisten vaateostoksista on jo yli 85 prosenttia, ja kuluttajien vierailut ultrapikamuotialustoilla ovat lisääntyneet räjähdysmäisesti.

STJM pitää välttämättömänä pikamuodin ja ultrapikamuodin haittojen rajoittamiseen tähtäävän lainsäädännön valmistelua. Näin voidaan tukea kestävämpää liiketoimintaa, vahvistaa kotimaisten yritysten kilpailukykyä ja edistää siirtymistä kohti kiertotaloutta.

Miksi ultrapikamuoti ja krääsäverkkokauppa ovat ongelma?

- **Kuluttajien harhaanjohtaminen ja tuoteturvallisuuden puutteet:** EU:n ulkopuolelta saapuvien tuotteiden turvallisuutta ei nykyresursseilla pystytäkään valvomaan riittävästi. Ultrapikamuotialustat hyödyntävät aggressiivisia ja usein harhaanjohtavia markkinointikeinoja, mikä altistaa kuluttajat vaarallisille ja laadultaan heikoille tuotteille. Lisäksi toistuvat rikkomukset kuluttajansuojan ja tietosuojan osalta heikentävät kuluttajien sekä yritysten luottamusta sääntelyjärjestelmän toimivuuteen ja reiluun kilpailuun.
- **Immateriaalioikeuksien loukkaukset:** Tekstiili- ja muotialalla korkein lisäarvo luodaan kehittämällä brändejä ja suunnittelemalla ainutlaatuisia ja erottuvia designeja. Ultrapikamuotitoimijat kopioivat surutta näitä ja loukkaavat suomalaisten yritysten immateriaalioikeuksia. Oikeuksien valvonnan edellyttämät lisäresurssit heikentävät entisestään suomalaisten yritysten kilpailukykyä, sillä lisääntyvä valvonta kasvattaa liiketoiminnan hallinnollista taakkaa.
- **Kilpailun vääristyminen ja epäreilu toimintaympäristö:** Ulkomaiset ultrapikamuotialustat toimivat ilman samoja vero-, tulli- ja vastuukustannuksia kuin suomalaiset ja eurooppalaiset yritykset. Tämä murentaa reilua kilpailua ja vie markkinaosuutta kotimaisilta toimijoilta, jotka noudattavat EU:n sääntöjä. Lisäksi kiinalaiset verkkokauppayhtiöt hyötyvät edelleen kehitysmaastatuksensa mukaisista alhaisista logistiikkakuluista, mikä vahvistaa niiden epäreilua kilpailuetua markkinoilla.
- **Taloudelliset ja rakenteelliset riskit Suomelle:** Valvomaton tuotevirta heikentää veropohjaa ja lisää riippuvuutta kestävämmistä liiketoimintamalleista. Tämä uhkaa kotimaisten yritysten elinvoimaa, koko yhteiskunnan huoltovarmuutta sekä hyvinvointiyhteiskunnan julkisten palveluiden rahoituspohjaa saamatta jäävien verotulojen vuoksi. Lisäksi näiden verkkokauppa-alustojen kestävämmät liiketoimintamallit uhkaavat myös kiertotalouden toteutumista, jota suomalaiset tekstiili- ja muotialan yritykset edistävät markkinaehtoisesti.
- **Ympäristöhaitat ja kustannusten ulkoistaminen:** Ultrapikamuoti kiihdyttää kertakäyttökulutusta ja ylituotantoa, mikä lisää arvoketjun ympäristövaikutuksia kuten päästöjä, luonnonvarojen ylikulutusta ja tekstiilijätettä. Velvoitteitaan välttelevät alustat siirtävät tuottajavastuu- ja kierrätyskustannukset kotimaisten yritysten ja yhteiskunnan kannettaviksi.

Emilia Gädde

+358 41 545 8142

emilia.gadda@stjm.fi

14/10/2025

SUOMEN
TEKSTIILI
& MUOTI

Kansalliset toimet – välittömät keinot haittojen rajoittamiseen

Koska EU-tason päätöksenteko etenee väistämättä hitaasti, on välttämätöntä ryhtyä toimiin myös kansallisesti.

- **Kuluttajansuoja ja valvonta:** Suunnataan lisäresursseja viranomaisille harhaanjohtavan mainonnan, tuoteturvallisuuden ja tietosuojaan liittyvien rikkomusten torjumiseksi.
- **Tietoisuuden lisääminen:** Toteutetaan valtakunnallisia kampanjoita, jotka lisäävät ymmärrystä ultrapikamuodin ja krääsäverkkokauppojen ongelmista sekä tukevat kestävämpiä kulutusvalintoja. Laajennetaan eri kouluasteilla tarkoituksenmukaisten oppiaineiden opetussisältöjä kuluttajakasvatuksen osalta niin, että koululaisilla on mahdollisuus saada tutkittuun tietoon perustuvaa opetusta ultrapikamuodin ja krääsätalouden monipuolisista haasteista.
- **Yritysten tukeminen:** Myönnetään taloudellisia kannustimia ja investointitukia yrityksille, jotka kehittävät kiertotalouspohjaisia ja kestävämpiä liiketoimintamalleja sekä niille perustuvia korkean jalostusarvon tuotteita ja palveluja.
- **Veroratkaisut:** Otetaan käyttöön verokannustimia vastuulliselle kuluttamiselle sekä korjaus-, uudelleenkäyttö- ja kierrätyspalveluille, jotta kestävämmät ratkaisut saavat markkinaetua.
- **Markkinointirajoitukset:** Rajoitetaan kansallisin toimin ultrapikamuotituotteiden markkinointia ja tarjontaa, erityisesti kun ne ovat osoittaneet, etteivät ne täytä EU:n sisämarkkinoilla edellytettäviä vaatimuksia.
- **Kansallinen vaikuttaminen EU:ssa:** Vauhditetaan tullivapauden poistamisen aikataulua ja edistetään markkinavalvonnan vahvistamista.
- **Kohdennetut tullit:** Otetaan käyttöön kohdennetut tullien käsittelymaksut EU:n ulkopuolisten ultrapikamuotiverkkokauppatilauksien vähentämiseksi.

EU-tason toimet – yhtenäiset ratkaisut koko sisämarkkinalle

Ultrapikamuodin ja krääsäkaupan rajoittaminen vaatii lisäksi EU-tason toimia, jotta sääntely olisi vaikuttavaa ja yhdenmukaista sisämarkkinoilla.

- **150 euron tullivapauden poistaminen ja verovalvonnan tehostaminen:** Nykyinen tullivapaus antaa EU:n ulkopuolisille verkkokaupoille huomattavan kilpailuedun ja mahdollistaa keinotekoisesti alhaisen hintatason. Rajan poistaminen palauttaisi tasapuolisemmat kilpailuedellytykset ja vahvistaisi jäsenvaltioiden veropohjaa. EU on jo päättänyt tullivapauden poistamisesta, mutta suunniteltu voimaantulo vasta maaliskuussa 2028 ei vastaa tilanteen vakavuutta. Koska ulkopuolisten verkkokauppojen tavaravirrat kasvavat ennennäkemättömällä vauhdilla, tullivapauden poistamista ja verovalvonnan tehostamista on tarpeen toteuttaa nopeutetulla aikataululla.
- **Verkkokauppa-alustojen vastuun lisääminen:** Alustojen on kannettava vastuu samalla tavalla kuin EU:ssa toimivat yritykset. Tämä tarkoittaa veloitteita liittyen tuotteiden turvallisuuteen, markkinointiin, immateriaalioikeuksien suojaan ja tuottajavastuuseen, jotta kuluttajaturva ja ympäristövastuu eivät jää yksipuolisesti kotimaisten yritysten harteille ja yritysten immateriaalioikeuksien suoja turvataan.
- **Pienten pakettien maksujen hyödyntäminen tullivalvonnan rahoittamiseen:** EU:n tulliviranomaisten resurssit eivät nykyisellään riitä valtavien tavaravirtojen valvontaan. Pienten pakettien maksuilla voidaan turvata riittävä rahoitus tehokkaaseen tullivalvontaan ja näin varmistaa tuotteiden turvallisuus sekä sääntöjen noudattaminen.
- **DSA- ja DMA-sääntelyn tehokas toimeenpano ja sanktiointi:** Digipalveluasetus (DSA) ja digimarkkina-asetus (DMA) tarjoavat välineitä alustojen toiminnan valvontaan, mutta niiden vaikutus riippuu käytännön toimeenpanosta. Nopea ja johdonmukainen sanktiointi on välttämätöntä, jotta epäreilut liiketoimintamallit eivät saa jatkaa toimintaansa EU:n sisämarkkinoilla.
- **EU:n tullikoodin uudistus ja komission toimivallan laajentaminen:** Tullikoodin uudistus luo pohjan tehokkaammalle markkinavalvonnalle. Samalla komissiolle on annettava laajempi toimivalta ulkopuolisten verkkokauppojen ja alustojen valvontaan, koska kansallisilla viranomaisilla ei ole riittäviä keinoja puuttua niiden toimintaan.